ROBERTS, Syr GEORGE FOSSETT (1870 - 1954), milwr, gwleidydd a gweinyddwr

Enw: George Fossett Roberts
Dyddiad geni: 1870
Dyddiad marw: 1954
Priod: Mary Roberts (née Parry)
Rhiant: H. Maria Roberts
Rhiant: David Roberts
Rhyw: Gwryw
Galwedigaeth: milwr, gwleidydd a gweinyddwr
Maes gweithgaredd: Milwrol; Gwleidyddiaeth a Mudiadau Gwleidyddol; Gwasanaethau Cyhoeddus a Chymdeithasol, Gweinyddiaeth Sifil
Awdur: John Graham Jones

Ganwyd 1 Tachwedd 1870 yn Aberystwyth, Ceredigion, trydydd mab David a H. Maria Roberts. Bu ei dad yn aelod o Gyngor Tref Aberystwyth am 44 mlynedd ac yn faer y Fwrdeistref ar dri achlysur. Addysgwyd ef mewn ysgol breifat yn Cheltenham. Ymunodd â chwmni ei dad a gwasanaethodd fel cyfarwyddwr a rheolwr Bracty Trefechan o 1890 hyd ei ymddeoliad yn 1935.

Safodd yn aflwyddiannus fel ymgeisydd seneddol (C) yng Ngheredigion yn 1910, a pharhaodd i gefnogi'r Ceidwadwyr ar hyd ei oes. Fe fu'n Swyddog Staff yr Embarkation Staff yn ystod Rhyfel Byd I, ac ef oedd arweinydd 102nd Field Brigade y Royal Artillery rhwng 1912 ac 1925.

Etholwyd ef yn aelod o gyngor tref Aberystwyth yn 1902, fe fu'n aelod ohono am 30 mlynedd ac yn faer yn 1912-13 ac 1927-28. Bu'n gadeirydd ar nifer fawr o'i bwyllgorau. Gwasanaethodd hefyd fel aelod o gyngor sir Ceredigion am 20 mlynedd. Yr oedd yn amlwg yng ngweithgareddau'r Llyfrgell Genedlaethol; etholwyd ef yn aelod o'r Llys yn 1914 ac o'r Cyngor yn 1919, bu'n drysorydd rhwng 1939 ac 1944 pan ddewiswyd ef yn Llywydd i olynu'r Arglwydd Davies, Llandinam. Dewisodd ymddeol o'r swydd yn 1950. Bu hefyd yn is-lywydd Coleg Prifysgol Cymru, Aberystwyth. Yr oedd yn weithgar hefyd yng ngwasanaeth Ysbyty Cyffredinol Aberystwyth a bu'n gadeirydd Pwyllgor Rheoli Ysbytai Canolbarth Cymru, 1948-51. Yr oedd yn aelod o nifer fawr o bwyllgorau lleol, yn r cyhoeddus yng nghyffiniau Aberystwyth ac yn weithgar yn eglwys Llanbadarn Fawr. Enillodd barch mawr oherwydd ei egwyddorion cadarn, ei garedigrwydd a'i haelioni, a'i gwrteisi di-ffael.

Dyfarnwyd yr O.B.E. iddo yn 1919, y T.D. yn 1922, urddwyd ef yn farchog yn 1935 a derbyniodd y C.B. yn 1942. Dyfarnwyd iddo radd LL.D. er anrhydedd gan Brifysgol Cymru yn 1947. Dewiswyd ef yn ynad heddwch dros Geredigion yn 1906, fe fu'n Uchel Siryf yn 1911-12 ac yn Ddirprwy Lifftenant y sir o 1929.

Priododd, 29 Medi 1896, â Mary, merch hynaf John Parry, Glan-paith, Ceredigion. Bu hi farw 26 Mai 1947. Bu iddynt ddwy ferch. Ymgartrefent yng Nglanpaith, Rhydyfelin, Aberystwyth, ac am gyfnod yn Laura Place yn y dref. Bu farw 8 Ebrill 1954 yng Nglan-paith, cafwyd gwasanaeth yn eglwys Llanbadarn a chladdwyd ei weddillion ym mynwent Aberystwyth. Ceir plac pres iddo yn Llyfrgell Genedlaethol Cymru.

Awdur

Dr John Graham Jones

Ffynonellau

Who was who?

Who's who in Wales (1933 ac 1937)

The Cambrian News and Merionethshire Standard, 16 Ebrill 1954

The Times, 10 a 14 Ebrill 1954

Adroddiad Blynyddol Llyfrgell Genedlaethol Cymru, 1953-54

W. J. Lewis, *Born on a perilous rock Aberystwyth past and present* (Aberystwyth 1980) (1980)

Mynegai Bywgraffyddol W. W. Price

Dolenni Ychwanegol

Wikidata: Q20821215

Dyddiad cyhoeddi: 1997

Hawlfraint Erthygl: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Cyfrannu